

Sosiaali- ja terveysministeriö,
Kirjaamo, PL 33,
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@stm.fi

**Asia: Lausunto 1) Valtioneuvoston asetuksesta ionisoivasta säteilystä
2) Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta ionisoivasta
säteilystä**

**Viite: Lausuntopyyntö STM100:00/2016
STM/2830/2017
STM/2831/2017**

Lausuntokierroksella on kaksi ionisoivaa säteilyä koskevaa asetusaluetta, joiden taustalla on hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (versio 18.7.2017).

Huomiota kiinnittää tavanomaisesta poikkeava lainsäätämisympäristö, jossa lakiin perustuvista asetuksista pyydetään lausuntoa ennen uuden säteilylain säätämistä.

Lisäksi huomiota kiinnittää lausuntopyynnön kiireinen aikataulu kesälomakauden aikana, jolloin tosiasiallinen mahdollisuus perehtyä yli 400 sivua käsittävään asiakirjakokonaisuuteen jää poikkeuksellisen heikoksi.

Kyseessä on suuri säteilylainsäädännön kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on vahvistaa turvallisuutta ja yhdenmukaistaa säädöstä Euratomin direktiivin 2013/59 mukaiseksi, ja korvata säteilyasetus 1512/1991. Valmisteilla olevan uuden säteilylain on tarkoitus kumota nykyinen säteilylaki, joten kyseessä on suuri lainsäädännöllinen ja toiminnallinen muutos.

Uudistuksessa pannaan täytäntöön Euroopan Unionin uusi säteilyturvallisuusdirektiivi ja siirretään säännöksiä ja STUK:n ohjeita lain tasolle, sekä täsmennetään STUK:n asemaa ja määräysvaltuuksia. Muutokset koskevat myös mm. terveydensuojelulakia, rikoslakia ja terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia. Laki sisältää laajennuksen oikeutus- ja optimointiperiaatteiden soveltamisesta koskemaan myös säteilyvaaratilanteita ja välttämättä altistustilanteita. Laissa korostetaan oikeutuksen merkitystä ja suojelun optimointia, sekä täsmennetään mahdollisuutta käyttää säteilyä lääketieteellisesti myös oireettomiin henkilöihin.

Laki selkeyttää viranomaisvalvontaa. Turvallisuusluvan käyttö laajennetaan myös taustasäteilylle altistavaan toimintaan, kuten esimerkiksi kaivostyöhön viiterajojen tasojen ylityessä.

Toiminnanharjoittajan uusi vaatimus on säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttö väestön ja työntekijöiden säteilynsuojelua koskevissa asioissa. Käytännössä kyseinen tehtävänimike korvaa säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan. Säteilyturvallisuusasiantuntija on uusi ammattikunta, jonka koulutus suunnitellaan yhdessä yliopistojen kanssa.

Laatija(t)
Ahonen, Esa

Terveydenhuollon kannalta merkittävä muutos on riittävän koulutuksen saaneiden sairaanhoitajien ja suuhygienistien oikeus tehdä rajattuja natiiviröntgentutkimuslähetteitä.

Säteilyvaaratilanteiden toimintaa, arviointia ja vertailutasoja täsmennetään ja tiukennetaan määrittämällä taso, mikä ei tulisi henkilöllä ylittyä edes hyvin poikkeavassa säteilyonnettomuudessa tai vastaavassa harvinaislaatuksessa. Väestölle sallittaisiin 20-100mSv riippuen säteilyvaaratilanteen luonteesta, ja säteilyvaaratyöntekijöille 100mSv (pois lukien ihmisten henkiä pelastavat toimet, joissa sallittaisiin suurempia annoksia).

Asetuksessa säädetään säteilyvaaratilanteen vertailutasojen seurantaan varautumisesta. Käytännössä tämä vaikuttaisi terveydenhuollon yksiköissä suuronnettomuustilanteeseen varautumiseen siten, että säteilyonnettomuuden ollessa kyseessä, henkilökunnan annostasojä tulisi pystyä jotenkin seuraamaan ja väestön annostasoa arvioimaan. Siten pitäisi suunnitella etukäteen mistä ja mitä mittareita otetaan käyttöön tai sopia muut keinot ihmisten annosten arviointiin. Käytännössä henkilökunnan annosseurantavälineet otettaisiin kaikki käyttöön annosseurantaan ja vaadittaisiin toimittajalta mittareiden luku- ja nollauslaitteet parin päivän varoajalla. Muun väestön annosta voitaneen arvioida maastomittausten, henkilökunnan arvojen avulla ja eri tiloissa vietetyn ajan avulla. Käytännössä säteilysuuronnettomuuteen on jo varauduttu, joten asetuksen aiheuttamat muutokset eivät tältä osin ole merkittäviä.

Kokonaisuutena säteilylainsäädäntöön esitetyt muutokset tulevat suurella todennäköisyydellä aiheuttamaan terveydenhuollon organisaatioissa ja muissa ionisoivaa säteilyä käyttävissä laitoksissa lisähenkilöstön, täydennyskoulutuksen ja laitekannan tarvetta, jotka on huomioitava tulevassa kustannuskehityksessä.

Kunnioitavasti

Kajaanissa 31.8.2017

Esa Ahonen
hallintoylilääkäri, vs kuntayhtymän johtaja
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ky

Jarkko Iivarinen
FT, erikoistuva sairaalafysikko
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ky